

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Carolus M. Romanorum Imperator, Et Francorum Rex,
Romano-Catholicus, Libris IV. Explicatus, Et Vindicatus**

Schaten, Nicolaus

Nevhsii, 1674

Cap. 3. De sacerdotali, & spirituali potestate Ecclesiæ Catholicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99067)

CAPVT III.

De sacerdotali, et spirituali potestate Ecclesie Catholicae.

Hierarchia Ecclesiae, de qua diximus, non solum in Episcopis, Presbyteris, cæterisque ministris, ac sacratibus Deo personis, sed cumprimis in sacra eorum, & spirituali potestate regendi Ecclesiam consistit; id enim ipsum Hierarchiae nomen, quod sacrum regimen sonat, primâ statim fronte patefacit. Nota de hac potestate controversia est Catholicos inter, & heterodoxos horum temporum. Heterodoxi, uti sublata potestate ordinis, veros Episcopos, & Sacerdotes, cæterosque Ecclesiae consecratos ministros sustulerunt, ex quibus hierarchicus ordo componitur; ita ipsam potestatem sacram, & jurisdictionem tollunt, nullamque aliam in suis Ecclesijs agnoscunt, quam civilem, & politicam jurisdictionem, quæ penes Imperatores, Reges, Principes, & Magistratus politicos sit, in regenda & ordinanda Ecclesia. Hinc Nifanius quoque cum suis, illam supremam, & universalem potestatem, quæ apud Catholicos est in Pontifice Romano, regendi universam Ecclesiam, transfert ad Imperatores, & Reges, eoque Carolum M. asserit habuisse potestatem in ipsum Romanum Pontificem, & Episcopos; Ea deinde, quæ in Episcopis est potestas, hanc transferunt heterodoxi in Principes, & civiles Magistratus: quod verò nobiscum legant in Scriptura, Act. 20. *Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*, nihil ad se pertinere volunt. Inde foeda illa anarchia, & confusio in ipsorum Ecclesijs à Lutero primùm introducta; in qua nec Monarchia per vicarium Christi, & supremum Ecclesiae caput, nec hierarchia per Episcopos, & cæteros Ecclesiae præpositos; quo turbamento nihil potuit hæresis perniciosius, atque exitius invehere, ad laxandam illam divinam compagem, & juncturam, qua totum Ecclesiae corpus Apostolus, co-

DD 3

hæcere,

harere, & subministrari, dixit Ephes. 4. donec postremum multò furiosior Anabaptistarum hæresis accederet, atque ipsam etiam politicam Regum & Principum potestatem tollendam doceret; qua super re Belarm. lib. de Lai. 13. Hæc nunc paucis exponam, cætera cap. xv. planius referentur.

I. Duplex igitur in Republica Christiana est potestas, altera politica Regum, & Principum, quæ etsi à Deo sit, ut Rom. 13. docet Apostolus: *Non est potestas nisi à Deo*, Sap. 6. *Audite Reges, quoniam data est à Domino potestas vobis*. Non tamen eam immediatè à Deo Rex, vel Monarcha secundum ordinariam legem accepit, sed mediante humanà voluntate, & institutione: quippe hoc ipso quod Deus homines in societatem vitæ congregavit, jus dedit eligendi sibi rectores. Inde ductu naturæ ab alijs Monarchia, ab alijs Aristocratia, ab alijs Democratia introducta est, quod egregium Theologiæ axioma docet esse Suarez lib. 3. de primatu Pontif. c. 2. quam in rem multos Theologos adducit, multisque rationibus confirmat: quæ hoc loco non disceptamus, cum adversarius non controvertat, dummodo advertat hanc potestatem versari directè, & ex instituto circa temporalia, ut justitia, & pax, & quæ eò referuntur, conservetur in Republ. Hæc potestas residet penes Imperatores, Reges, Principes ac Magistratus politicos: hanc quoque Pontifex, & multi Episcopi per Germaniam, & Saxoniam communicatam ab Imperatoribus, & Regibus habent, in quantum simul sæculares sunt Principes ac Domini.

Alter a igitur spiritualis, seu Ecclesiastica est potestas in Ecclesia Christi, quæ immediatè à Deo est data, & Sacerdotio innexa. Ea rursus duplex est, Ordinis & Jurisdictionis; Potestas ordinis est facultas quædam moralis ad cultum Dei religiosum ordinata, vel per oblationem sacrificij, vel per administrationem & dispensationem Sacramentorum, vel ad alias quascunque caerimonias convenienter obeundas, quæ tamen potestas non est superioris in subditos, de qua infra agemus; Altera ergo potestas est jurisdictionis: & hæc rursus duplex est, alia interna, ac fori pœnitentiæ, quæ Sacerdotes constituit superiores ac iudices in divino, ac secreto foro, quod in Sacramento pœnitentiæ exercetur, de qua in pœnitentiæ Sacramento agitur. Alia potestas jurisdictionis externæ ad gubernandam Ecclesiam, in quantum spiritualis est Respublica, & corpus Christi

Christi Mysticum, distinctaque est hæc potestas à temporali, & politica Regum potestate. Ad hanc potestatem jurisdictionis exterioris spectat regere Ecclesiam, convocare Synodos, & in ijs præsidere, constitutiones, ac leges condere, causas audire, & cognoscere, controversias dirimere, ministros Ecclesiæ constituere, beneficia conferre, mittere ad docendum Pastores, delinquentes punire, atque excommunicare; verbo, omnium causarum, & controversiarum, quæ ad fidem, & religionem pertinent, iudicem agere. Hinc primariò residet penès Pontificem, ut Christi Vicarium, & Petri Successorem, cui Christus oves suas pascendas dedit Joan. 20. id quod tot scriptis, & librorum voluminibus demonstratum est; tum penès Episcopos, quos *Spiritus sanctus posuit regere Ecclesiam Dei*. Actor. 20. Sive mediante Pontifice, ut Bellarminus probabilius scribit, sive immediate, ut alij etiam Catholici probabiliter volunt. Ab his deinde communicatur cum alijs Ecclesiæ rectoribus.

Differt præterea hæc sacra Pontificum potestas à politica Cæsarum, & Regum potestate, quòd per totum se orbem Christianum extendat, qua amplitudine nullus adhuc Regum, aut Cæsarum politicam potestatem extendit, sed suis imperij regni terminis constrictam habuere. Atque hoc illud præterea Catholicum dogma est, quod primum ex Scriptura, & veritatis voce, tam clarè asseritur: *Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam*. Matth. 16. *Pasce oves meas*. Joan. 20. Ubi enim universalis grex, ibi & universalis Pastor est, cui pascendi, & gubernandi potestas sit. At in Christi Ecclesia est universalis grex, ergò & universalis Pastor, cui spiritualis, & exterior potestas data sit regendi Ecclesiam Dei; Ecclesiam videlicet, quàm Christus *Sanguine suo acquisivit*, Acto. 20. quamque Christus per se divina auctoritate, tam sanctè instituit, & ordinavit, quod sanè de temporali regno hîc asseri non potest, de quo Christus nihil disposuit aut immutavit. Hoc illud Ecclesiæ in hymno de Herode: Non eripit mortalia, qui regna dat cælestia.

I I. Hoc præterea dogma, cum ex alijs scripturæ locis, tum 1. Pet. 2. 1. Cor. 4. 5. & 13. Hebr. 13. *Obedite præpositis vestris* asseritur; deinde Traditione, praxi universalis Ecclesiæ, Conciliorum decretis, & Episcoporum judicijs, quæ ex omnibus Synodis nationalibus, & provincialibus cognoscas; quod in his Episcopi sibi vindicent potestatem con-

vocandi

vocandi Synodos, regendi Ecclesiam, ferendi leges, præficiendi Pastores, exauctorandi indignos, cognoscendi causas fori sacri, decidendi quæ, & quæ huiusmodi ex Christi & Apostolorum ordinatione, ad jurisdictionem spirituales spectant, quæ vos omnia ad politicos Magistratus transtulistis.

III. Sed nunc Carolum M. ad quem appellasti primùm audiamus: Is lib. IV. Capitularium cap. CLXVI. *Primum*, inquit, *credatur, quod universalis sancta Dei Ecclesia unum corpus sit.* Capite deinde sequenti ita Carolus sanxit: *Principaliter itaque totius sancte Dei Ecclesie corpus in duas eximias personas, in sacerdotalem videlicet, & Regalem, sicut à sanctis Patribus traditum accepimus, divisum esse novimus, de qua re Gelasius Romanæ sedis venerabilis Episcopus ad Anastasium Imperatorem ita scribit: Duesunt quippe Imperatrices Auguste, quibus principaliter mundus regitur, Auctoritas sacrata Pontificum, & Regalis potestas, in quibus tanto gravius pondus est Sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus, hominibusque in divino reddituri sunt examine rationem. Fulgentius quoque in libro de veritate predestinationis, & gratie ita scribit, quantum pertinet, inquit, ad huius temporis vitam, in Ecclesia nemo Pontifice est potior, & in seculo Christiano Imperatore nemo celsior invenitur.* Hæc Carolus M. de celeberrima Gelasij Pontificis, & Ecclesie receptâ sententia, quam & Hincmarus Remensis Archiepiscopus, jus Canonicum, & passim Theologi, & scriptores, tanquam fundamentum, de qua agimus, controversie, producant; Quin Carolus M. ad illud Christi Matth. *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, Petro & Successoribus ejus divinâ veritatis voce supremam in Ecclesia potestatem datam esse profitetur, ut supra relatum est.*

IV. His nunc SS. Patrum testimonia, quæ clarissima sunt, tum cæterorum post Carolum M. Christianorum Imperatorum, ac Principum paucis adjungamus. Inter Pontifices post Gelasium supra relatum, Gregorius M. ad Episcopum Metensem, dist. 96. c. 9. *Quis dubitet Sacerdotes Christi, Regum & Principum, omnium fidelium Patres, ac Magistros censeri? Nonne miserabilis insania, si filius Patrem, discipulus Magistrum, sibi conetur subjugare, & sue potestati subicere, à quo credit non solum in terris, sed etiam in calis se ligari posse & solvi? Eadem habet Gregorius, lib. 4. epist. 2.* Deinde ad Mauriti. Imper. Innocentius III. Papa in Decret. Can. 6.

Can. 6. *Non negamus, quin precellat Imperator in temporalibus illos duntaxat, qui ab illo accipiunt temporalia; sed Pontifex in spiritualibus excellit, quia tanto temporalibus sunt digniora, quanto anima perfectior est corpore.*

Ac ne Pontifices hic incuses, tanquam in propria causa suam potestatem plus æquo extollant; addo Patrum testimonia. Chrysost. Homil. 4. & 5. de verb. Isaïæ: *Quamquam admirandus videtur thronus regius, tamen rerum terrenarum administrationem sortitus est, nec præter potestatem hanc præterea quicquam habet auctoritatis.* Quod idem lib. 3. de Sacerdotio multis persequitur. Nazianz. orat. 17. ad Cives: *Quid autem vos Principes & præfecti? Nam vos quoque Lex Christi imperio meo, ac throno subjecit, imperium enim nos quoque gerimus, addo etiam præstantius ac perfectius, nisi verò æquum est Spiritum carni submittere fasces, & celestia terrenis cedere.*

Epiphanius Hæres. 29. *Thronus David, & regia sedes est Sacerdotum in sancta Ecclesia, quam dignitatem regiam, simulque Pontificiam, simul conjunctim largitus est Dominus sanctæ Ecclesie sue.* Damascenus orat. 1. de imag. *Non est piorum Regum, Ecclesiastica statuta convellere; his enim de rebus statuere & discernere ad Reges non pertinet.* Orat. 2. *Regum partes non sunt, ut Ecclesia leges præscribant.* Lib. 2. de Imag. *Christus non commisit Ecclesiam Regibus & Imperatoribus, sed Episcopis & Pastoribus.*

Ambrosius, cum alibi sæpius hac super re, tum orat. contra Auxentium: *Rèspondi ego quod Sacerdotis est; quod Imperatoris, faciat Imperator.* Et mox de Arianis: *Videte, quanto peiores sint Ariani, quam Iudei; illi quærebant, utrum solvendum putaret Casari jus tributum, illi Imperatori volunt dare jus Ecclesie.* Imperator bonus intra Ecclesiam non supra Ecclesiam est, bonus Imperator querit auxilium Ecclesie, non refutat. Epist. ad Marcellinam Sororem, se Valentiniano Imperatori dixisse scribit: *Noli te extollere Imp. si vis diutius imperare: esto Deo subditus scriptum est enim: Quæ Dei, Deo, quæ Caesaris, Casari: ad Imperatorem palatia pertinent, ad Sacerdotem Ecclesie; publicorum tibi mœnium jus commissum est, non sacrorum.* Hosius Cordubensis Episcopus, qui Nicæno Concilio interfuit, ad Constantinum Arianum Imperatorem. *Desine quæso, & memineris te mortalem esse, reformida diem judicii: ne te misceas Ecclesiasticis, neque nobis in hoc genere præcipe; sed potius ea à nobis disce.* Tibi Deus Imperium commisit; nobis, quæ sunt Ecclesia concedidit. *Dare, scriptum est,*

E E

quæ

que sunt Caesaris, Caesari, & que sunt Dei, Deo. Athanasius in epist. ad solit. vit. agentes: Si istud est iudicium Episcoporum, quid commune cum eo habet Imperator? quando à condito ovo auditum est? quando iudicium Ecclesie auctoritatem suam ab Imperatore accepit?

Eulogius Presbyter cum à præfecto hæretico Valentij Imperatoris moneretur: Communica cum Imperatore dissimulanter. Valde facit respondit: nunquid cum imperio etiam Sacerdotis dignitatem est consecutus? Theodoret. lib. 4. hist. c. 16.

Leontius Tripolis Lydiæ Episcopus, ad Constantium Imp. hæreticum: Miror quò fiat, ut alijs curandis destinatus, alia tractes: Qui cum rei militari & Reip. præsis, Episcopis ea præscribas, que ad solos pertinent Episcopos. Suidas Verb. Leontius.

Quod sanctorum Patrum, idem Imperatorum fuit iudicium, de potestate Sacerdotali. Justinianus Imp. in Authent. Maxima quidem in omnibus sunt dona Dei à superna clementia, Sacerdotium, & Imperium: illud quidem divinis ministrat, hoc autem humanis præsidet.

Constantinus M. cum iudicium de Episcopis in Nicæno Concilio recusaret, Deus vos, inquit, constituit Sacerdotes, & nobis à Deo dati estis iudices, & conveniens non est, ut homo iudicet Deos; sed ille solum, de quo scriptum est, Deus stetit in Synagoga Deorum, in medio autem Deos iudicat. Rufinus lib. I. Hist.

Theodosius Imperator epist. ad Synodum Ephesinam, uti Hadrianus Papa epist. ad Michaëlem Imper. refert. Illicitum esse, dixit, cum, qui non sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum, Ecclesiasticis immisceri statibus. Ad hunc modum Valentinianus Imper. in histor. tripartita, lib. 7. cap. 8. Talem in Pontificali sede constituere, cui & nos, qui gubernamus Imperium, sincere capita nostra submittamus. Basilii Imp. ut in actis VIII. Synodi refertur: De Ecclesiasticis, inquit, nobis sermo non competit, hæc enim investigare, & querere Patriarcharum, Pontificum, & Sacerdotum est, qui regiminis officium sortiti sunt. Ita Honorius Imperator, ut Innocentius refert, ad Arcadium scripsit: Episcopale oportet esse iudicium: ad illos enim divinarum rerum pertinet interpretatio, ad nos spectat religionis obsequium. De Mauritio Imperatore Gregorius M. refert, lib. 5. epist. 25. Scimus piissimos Dominos disciplinam diligere, ordinem servare, Canones venerari, & se Sacerdotalibus negotijs non miscere, Hæc ipsi Imperatores de po-

de potestate Sacerdotali : Et quid nunc aliud est illud Constantini M. quod contranos adfers ex Euseb. lib. 4. c. 24. *Vos estis Episcopi in Ecclesia, ego extra Ecclesiam, seu templum, Episcopus à Deo constitutus sum.* Quo dicto, se defensorem esse Ecclesie, non judicem Episcoporum, fatetur; ut supra in Concilio Nicæno professus est.

Nec aliud Leo I. ad Imper. Leonem scribit, quem tu adfers, in hæc verba proloquentem: *Regiam potestatem non solum ad mundi regimen, sed maxime ad Ecclesie presidium collatam esse.* Quis hoc negat? aut quomodo inde conficis, Imperatores esse iudices rerum Ecclesiasticarum? Aliud est defendere Ecclesiam, quod Imperatoris est, aliud judicare causas Religionis, quod Pontificis & Episcoporum est, ut jam toties audivisti. Præclare id docuit S. Augustinus epist. 48. & 50. & 165. *Piorum Regum munus esse Ecclesiam defendere, severis legibus ac pœnis blasphemos, & sacrilegos punire, hæreticos ab Ecclesia damnatos coercere.* Quapropter reprehendit Donatistas, quod causam suam, quæ ad Episcoporum iudicium spectabat, referrent ad Regum & Imperatorum tribunal.

Quod igitur officium Imperatorum & Regum? non ut omnem curam Religionis & Ecclesie abijciant, tanquam ad se nihil spectet, hæc enim Donatistarum impia vox erat: *Quid Imperatori cum Ecclesia?* Sed ut tueantur ac defendant; non ut Domini, sed ut ministri; non ut iudices, sed ut executores, non ut rectores, sed ut adiutores. Id quod Carolus toties proficitur Epist. ad Angilbertum Abbatem, Epist. ad Offam Merciorum Regem, Epist. ad Leonem Papam. Quemadmodum & in formula juramenti, cum à Leone Imperium acciperet, id continetur, quæ ejusmodi fuit: *In nomine Christi, spondeo atq; polliceor ego N. Imperator coram Deo & B. Petro Apostolo me protectorem, ac defensorem fore hujus sanctæ Romanæ Ecclesie in omnibus, quatenus divino fultus fuero adiutorio, prout sciero, poteroque.* Ita Sigon, lib. 4. de Regn. Italix.